

TRÀFIC D'ÉSSERS HUMANS: *per una visió integral*

JAUME CURBET

Introducció

Tot just comencem a entreveure els efectes dels canvis profunds que, sobretot en el transcurs de les tres darreres dècades, han transformat el paisatge econòmic, social i cultural del món en el qual vivim. Les immenses oportunitats sorgides, particularment, en l'àmbit de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) no ens han de fer perdre de vista que s'està produint un canvi radical, tant pel fet que afecta tots els nivells de l'existència humana com per la circumstància –única en la nostra història– que es produeix a escala planetària.

El resultat d'aquesta mutació és l'aparició d'una economia globalitzada, amb mercats financers que contracten durant les 24 hores del dia i empreses multinacionals que deixen petits a molts països, noves formes de dret internacional, el qüestionament de les estructures regionals i globals de govern i l'aparició de problemes sistèmics planetaris: l'escalfament del planeta, la pandèmia de la sida, les noves formes de terrorisme, la volatilitat dels mercats, el blanqueig de diner, el narcotràfic internacional, o bé el *Tràfic d'Éssers Humans*.

Però, ¿a què ens referim quan parlem de *Tràfic d'Éssers Humans*? Després d'una dècada de debats, el mes de desembre del 2000 s'arribà a un consens dels Estats: «Per *Tràfic d'Éssers Humans* s'entendrà la captació, el transport, el trasllat, l'acollida o la recepció de persones, recurrent a l'amenaça o a l'ús de la força o altres formes de coacció, al rapt, al frau, a l'engany, a l'abús de poder o d'una situació de vulnerabilitat o a la concessió o recepció de pagaments o beneficis per tal d'obtenir el consentiment d'una persona que tingui autoritat damunt una altra, amb fins d'explotació. Aquesta explotació inclourà, com a mínim, l'explotació de la prostitució aliena o bé altres formes d'explotació sexual, els treballs o serveis forçats, l'esclavitud o les pràctiques anàlogues a l'esclavitud, la servitud o l'extracció d'òrgans».

Tres anys més tard, Nacions Unides estimava que, cada any arreu del món, almenys 4 milions de persones són víctimes d'aquest nou comerç global d'esclaus. D'aquestes, aproximadament una quart part són dones i nens, forçats a exercir la prostitució o altres activitats.

Una tragèdia d'aquesta magnitud ens reclama, amb extrema urgència, una acció prèvia i indispensable: comprendre'n les causes de fons. Qualsevol altra acció, que no vingui dictada per una veritable comprensió del fenomen, no podrà aspirar a obtenir millors efectes que els d'un pal de cec. Ben al contrari, doncs, una estratègia adequada davant el *Tràfic d'Éssers Humans* només podrà sorgir d'una visió ample i profunda, capaç d'integrar en una sola mirada la totalitat dels elements que el componen.

Aquest és, justament, el propòsit d'aquesta intervenció: contribuir a l'emergència d'una visió integral del fenomen social del *Tràfic d'Éssers Humans*. Per a això, haurem de concentrar la nostra atenció en encaixar, successivament, aquesta realitat criminal contemporània en cinc contextos significatius que, en darrera instància, ens en podran facilitar una comprensió més adequada; aquests són: les migracions

massives, el Crim Organitzat Global, la mediatització criminal de l'Estat, la preeminència de l'economia i l'entronització social del desig.

Les migracions massives

El fenomen del *Tràfic d'Éssers Humans* va de costat, indubtablement, amb l'augment de les migracions transfrontereres i especialment amb l'anomenada "feminització de les migracions". El mapa d'aquest comerç d'esclaus té una constant: les víctimes provenen de regions pobres (especialment les zones rurals d'aquestes) i són dutes a les regions riques (en general, els seus centres urbans: Amsterdam, Brussel·les, Madrid, Londres, Nova York, Roma, Sidney, Toqui). Però el moviment del *Tràfic d'Éssers Humans* és molt complex i variat: les capitals de molts "països en desenvolupament i en transició" també són els nuclis de destí del *Tràfic d'Éssers Humans*, i països tan diferents com ara Albània, Hongria, Nigèria i Tailàndia poden actuar alhora com a punts d'origen, de destí i de trànsit.

Des de l'enfonsament de la Unió Soviètica i l'agudització dels conflictes interètnics dels Balcans s'ha enregistrat un increment vertiginós del *Tràfic d'Éssers Humans* cap a l'Europa Occidental procedent, en bona part, dels països afectats directament per la caiguda dels règims comunistes: segons l'Organització Internacional de les Migracions (OIM), anualment, més de 500 mil dones, procedents de tots els ex països socialistes, inclosa la ex URSS, van majoritàriament a Alemanya (on el 75% de les prostitutes són estrangeres), o a Àustria (80%), Països Baixos, Bèlgica, Suïssa, Itàlia, Grècia...

La major part dels Estats membres de la Unió Europea són, alhora, llocs de destí i de trànsit per a la immigració il·legal i el *Tràfic d'Éssers Humans*. Alemanya, Itàlia i altres països són el punt escollit, pels grups de criminalitat organitzada, per a l'entrada dels immigrants il·legals procedents del sud-est d'Àsia: especialment turcs, iranians, iraquians i albanesos. A l'altra banda, França i Espanya reben la immigració clandestina organitzada procedent d'Àfrica i Amèrica del Sud (especialment des de Brasil, Colòmbia i la República Dominicana), particularment dones joves amb destí al sector del sexe europeu.

El cas colombià, en el que la violència i l'agudització del conflicte intern ha provocat una migració creixent, demanda una atenció especial. Cada dia, segons l'OIM, almenys 10 dones i nenes colombianes són víctimes del *Tràfic d'Éssers Humans*; i es calcula que més de 500.000 dones i nenes colombianes ja són fora del país involucrades en el mercat del sexe. Així mateix, UNICEF estima que més de 200.000 nens i nenes han estat víctimes del *Tràfic d'Éssers Humans* a l'Àfrica Central i de l'Est.

Si bé les causes de l'increment de les migracions massives a escala mundial son complexes, sembla fora de dubte que, com apunten alguns informes d'organismes de les NN.UU., «els moviments de gents que busquen treball a través de les fronteres constitueixen un terreny abonat per a les activitats il·legals, entre elles, el *Tràfic d'Éssers Humans*; i un factor que no convé oblidar és la seva elevada rendibilitat, juntament amb l'escassa probabilitat de ser detingut». En tot cas, la pobresa, la manca d'oportunitats de treball, els conflictes civils, la repressió política i la discriminació per motius racials o bé de gènere són algunes de les causes de fons que, d'una banda, alimenten el fenomen de les migracions massives i, de l'altra, contribueixen a crear un ambient propici a l'explotació de les persones vulnerables per part dels *Traficants d'Éssers Humans*.

El Crim Organitzat Global

El *Tràfic d'Éssers Humans* està, doncs, associat directament, i com a activitat preponderant, a l'explotació de la prostitució. No és poca la seva importància: les estimacions més prudentes situen per damunt dels 100.000 milions d'euros anuals la xifra del negoci generat, a escala mundial, per la "tracta de blanques" (més d'un 12% del Producte Criminal Brut) –només a Espanya, aquest negoci genera al voltant de 18.000 milions d'euros a l'any–, la qual cosa en fa d'aquest sector, conjuntament amb el tràfic de drogues i el comerç d'armes, els grans pilars del mercat criminal.

Efectivament, les xarxes criminals del *Tràfic d'Éssers Humans* obtenen guanys enormes: una dona asiàtica pot ser venuda fins per 20.000 dòlars en els mercats del sexe dels EE.UU. o Japó; a Alemanya, una prostituta russa pot arribar a guanyar fins a 7.500 dòlars per mes, dels quals 7.000 queden a mans dels propietaris dels prostíbuls. Segons càlculs d'Interpol, un proxeneta que visqui de la prostitució d'una dona a Europa, aconsegueix entorn als 110.000 euros per any.

Conseqüentment, no para de créixer el nombre de persones implicades en la prostitució, tant pel que fa a l'oferta –només a Espanya hi ha més de 300.000 prostitutes– com a la demanda. Així mateix, s'ha modificat radicalment la procedència de les persones que –mitjançant promeses de treball i fortuna, quan no directament segrestades– acaben abocades a exercir la prostitució en els Estats membres de la Unió Europea: a Espanya, més del 70% són estrangeres, de les quals el 37% són subsaharianes, el 22% iberoamericanes i, la resta d'altres països, sobretot de l'Europa central i oriental. Aquest percentatge del 30% o menys de prostitutes nacionals és comú a la resta dels Estats membres de la Unió Europea i, fins i tot, en el cas dels Països Baixos, tradicional paradís de la prostitució (durant els anys seixanta el 95% de les prostitutes eren holandeses), aquest percentatge no arriba ara ni al 25%.

Les màfies albaneses que (segons la Policia espanyola) controlen bona part del *Tràfic d'Éssers Humans* procedent de l'Europa de l'Est, utilitzen mètodes violents i brutals per tal de mantenir les víctimes en les seves xarxes. El temor a represàlies impedeix que una dona estrangera es presenti a denunciar a la policia o a un jutge. Les víctimes de la "tracta de blanques" han estat intimidades i sotmeses, tant psicològica com físicament; pateixen danys similars als patits per les víctimes de la tortura, no comprenen llurs drets, es troben desorientades i, ben sovint, ni tant sols poden comprendre que han estat víctimes d'una acció criminal.

Molt probablement, la transformació de més transcendència que s'ha operat en aquests darrers anys, en l'àmbit de la prostitució, té a veure amb la desaparició de la tradicional figura dels proxenetes, entesos aquests com a individus aïllats o membres de bandes locals, i la seva substitució a càrrec d'organitzacions d'estructura mafiosa que es troben completament articulades en el si del Crim Organitzat Global. I tot fa pensar que encara no hem percebut prou bé l'autèntic abast de l'extensió vertiginosa i, sobretot, la profunda transfiguració que ha anat experimentant en tot el món el Crim Organitzat Global. Només una dada. D'acord amb els càlculs més prudentes –tot i que, per raons òbvies, ben difícils de verificar en un àmbit regit per la "lleï del silenci"–, la xifra de negocis a escala mundial del diner obtingut mitjançant activitats il·lícites de les diferents organitzacions criminals, és a dir el Producte Criminal Brut (PCB), no és inferior als 800.000 milions d'euros anuals, és a dir el 15% del comerç mundial.

La mediatització criminal de l'Estat

Castells sosté que una de les causes més inquietants de la crisi que amenaça el vell Estat-nació ve donada, justament, per l'impacte combinat del Crim Organitzat Global en l'economia i la política. Tot i que la seva incidència en l'economia, tant pels efectes del blanqueig de diners com pel condicionament –en molts casos decisiu– de les

economies nacionals, és considerable, encara resulta major la seva decisiva capacitat de mediatització de les institucions i la política de l'Estat. Degut a això, les xarxes flexibles del crim, han pogut aprofitar les avantatges competitives pròpies de la nova economia global; és a dir, d'una banda, uns entorns locals propicis –dominats tradicionalment per les màfies– i, de l'altra, una prodigiosa capacitat de les xarxes globals del crim per eludir les regulacions nacionals i els burocratitzats procediments de la col·laboració policial internacional.

S'entén, així, que molts governs es neguin a acceptar la gravetat del problema que suposa el *Tràfic d'Éssers Humans*, i que no estiguin, per tant, disposats a fer-li front amb prou energia, degut al seu alt nivell de corrupció. Garantida, doncs, la impunitat dels *Traficants d'Éssers Humans*, res ha pogut impedir l'augment vertiginós d'aquesta activitat criminal. I és que, les autoritats governamentals de les zones on hi floreix la prostitució, obtenen ingressos significatius: uns il·legals procedents de suborns i corrupteles i altres legals derivats de tasses i impostos que imposen a hotels, bars, restaurants, cabarets i clubs especials. Fins i tot, l'augment del *Tràfic d'Éssers Humans* ha estat relacionat, per l'Organització Internacional del Treball (OIT), amb les polítiques que segueixen certs governs per tal de promoure l'exportació de mà d'obra de cara a un treball a l'estranger, augmentant així les remeses dels emigrants i amagant de pas els problemes de l'atur intern.

Les forces estatals de policia, en aquest nou escenari global, es veuen literalment desbordades per l'extraordinària i creixent capacitat d'actuació de les màfies interconnectades a escala global. La vella policia, concebuda fa segles a les 'golfes' parisenques de l'imperi francès i als molls londinencs de l'imperi britànic, i atrapada en els esquemes mentals i organitzatius dels antics estats nacionals, no encaixa bé en les noves regles del joc global.

Crida l'atenció, en tot cas, el contrast extraordinari entre, d'una banda, la velocitat vertiginosa amb què les xarxes flexibles del Crim Organitzat Global es mouen, s'adapten, col·laboren, pacten i es transformen en un escenari sense fronteres i, de l'altra, la rovellada ortopèdia amb la qual les policies estatals segueixen intentant (en realitat, més preocupades per mantenir la seva autonomia que per assolir autèntics èxits globals) armar instruments efectius de lluita contra aquest enemic aparentment inassolible.

No ens pot sorprendre, doncs, el resultat d'aquest viatge a dues velocitats tan dispars: les fronteres entre estats s'han convertit, per a les màfies del *Tràfic d'Éssers Humans* –com també de drogues, armes, òrgans humans o material radioactiu–, en el més semblant a un formatge de gruyère. Això explica que la creació d'un espai de lliure circulació de persones –i les corresponents mesures complementàries de reforçament de les fronteres exteriors, així com de polítiques d'asil i d'immigració– hagi esdevingut una de les qüestions crítiques del procés d'integració europea. El cert és, però, que les actuals fronteres exteriors de la Unió Europea constitueixen una anella feble de protecció davant *Tràfic d'Éssers Humans*, però també davant el terrorisme transnacional i els tràfics de tota mena relligats a la criminalitat organitzada i a la droga que amenacen el nivell de seguretat interior dels Estats membres, especialment en un espai sense fronteres interiors. En la perspectiva de l'ampliació de la Unió Europea, la seguretat de les fronteres exteriors esdevé, encara més, un tema preocupant. Sobretot si es té en compte que a l'horitzó –si s'hi acaben integrant la totalitat dels països candidats–, la Unió ampliada acabarà tenint fronteres amb Bielorússia, Ucraïna, Moldàvia, Geòrgia, Armènia, Iran, Iraq o Síria.

La preeminència de l'economia

Les activitats criminals no escapen, tampoc, a les regles que regeixen la “nova economia”. Les grans transaccions només es conceben a escala mundial. De fa temps que les màfies més importants van organitzar el seu comerç d’aquesta manera. D’ençà l’època de la Llei Seca sempre s’han interessat pel tràfic a gran escala, amb beneficis que estiguin a l’alçada del mercat escollit. Això és el que va passar amb el contraban de tabac després de la Segona Guerra Mundial, que va ser el que va obrir la ruta al comerç mundial de la droga en els anys seixanta.

És degut a aquesta dimensió transnacional del Crim Organitzat, justament, que resulta factible que tot allò que es compra i es ven –drogues, diner, armes, obres d’art, però també éssers humans– vagi a parar a mans del millor postor, travessant les fronteres sense preocupar-se excessivament de les duanes. I, quan la vigilància fronterera resulta factible i eficaç, no fa sinó encarir les prestacions criminals i, consegüentment, augmentar els guanys de les organitzacions criminals, en la mesura que fa més difícil l’accés dels consumidors a aquests productes.

El *Tràfic d’Éssers Humans*, ja sigui de mà d’obra o bé de dones amb objectius matrimonials i de prostitució, són pràctiques que, en darrera instància, remetent a un fet crucial a l’hora d’entendre les conseqüències humanes de l’expansió mundial del capitalisme: les pressions econòmiques i socials, que tenen el seu origen en la pròpia estructura de la societat i la seva aplicació a les relacions entre les persones, venen a substituir a la violència física immediata com a mitjà d’explotació dels individus i com la forma més fàcil d’establir noves formes d’esclavitud, organitzades a escala global i amb una aparença d’aires més moderns, que es creien eradicades des de l’època de la Il·lustració.

Tal i com ocorre en el conjunt de l’economia capitalista, en el mercat del sexe la demanda determina l’oferta. I aquesta darrera, lluny de disminuir va en ascens: només a Grècia, posem per cas, s’estima que unes 20.000 dones, cada any, són víctimes del *Tràfic d’Éssers Humans* amb el propòsit de forçar-les a exercir la prostitució, però es calcula que són més d’un milió els homes grecs que hi tenen relacions sexuals amb elles. En els països desenvolupats (Europa, EE.UU., Canadà, Japó) el turisme sexual no para de créixer i els destins preferits són el Carib, Brasil i el sud-est asiàtic. Aquesta mena de turistes amb un fort poder adquisitiu, en general, prefereixen dones joves i fins i tot nenes, la qual cosa ha disparat, en els darrers anys, la prostitució juvenil i infantil. Una altra modalitat de demanda ho constitueixen els “matrimonis de conveniència”, en els quals, la major part de les vegades, allò que busquen els clients occidentals és una esclava sexual o simplement una esclava domèstica, quan no ambdues coses alhora.

Enmig, doncs, d’una economia mundial que es troba en procés de desacceleració, hi ha un sector que marxa en la direcció contrària; es tracta d’una indústria mundial que mou milers de milions de dòlars i que es troba dominada per grups de delinqüents molt ben organitzats que operen amb impunitat: el *Tràfic d’Éssers Humans*. El *Tràfic d’Éssers Humans* genera (com hem vist abans) ingressos superiors als 120.000 milions de dòlars anuals, constituint la tercera activitat il·legal més lucrativa del món, només per darrera del tràfic d’armes i del de drogues, i amb la tendència (pronosticada pel Departament d’Estat nord-americà) a convertir-se, abans de 4 o 5 anys, en la primera. Els beneficis d’aquesta activitat criminal són blanquejats en el sistema financer mundial i, en particular, en el negoci immobiliari. I, en països asiàtics com Tailàndia, Filipines, Indonèsia i Malàisia, suposa un ingrés que fluctua entre el 12 i el 14% del seu respectiu PIB.

En cap cas, ens podria quedar la tranquil·litat de pensar que ens trobem davant un efecte col·lateral de l’expansió mundial del capitalisme de consum. Més aviat al contrari, tot ens duu a considerar el *Tràfic d’Éssers Humans* com a un element inherent i,

ahora manifestació extrema, d'aquesta fase contemporània de desplegament capitalista. No sembla tenir-ne cap dubte la OIT, quan senyala que «*el treball forçat, l'esclavitud i el tràfic criminal d'éssers humans creix amb la globalització, adoptant noves i insidioses formes*».

L'exhaltàció social del desig

Contràriament a totes les prediccions negatives, basades en la nova llibertat sexual, la demanda de prostitució, i per extensió de *Tràfic d'Éssers Humans*, no ha parat d'augmentar. Els varons espanyols majors d'edat, per exemple, es gasten cada any una mitjana de 1.200 euros en sexe amb prostitutes, és a dir, que destinen 100 euros mensuals a mantenir relacions amb dones explotades sexualment.

Els traficants moderns d'esclaus no són, només membres de xarxes criminals organitzades que forcen a les seves víctimes a la prostitució. Són, també, diplomàtics que importen treballadors domèstics i els mantenen aïllats i fent tasques forçades a les seves residències. Però també són famílies respectables que importen homes, dones i nens (el nombre de menors d'edat que, cada any, són víctimes del *Tràfic d'Éssers Humans* s'eleva ja a 1,2 milions) per fer treballs forçats a les seves oficines, fàbriques i cases, i als quals sotmeten a abusos sexuals i físics. O bé les parelles nord-americanes i europees que adopten, il·legalment, nens o nenes: UNICEF estima que cada any entre 1.000 i 1.500 bebès i nens i nenes guatemalencs són objecte de tracta de menors per a la seva adopció.

Les víctimes es troben arreu, al voltant nostre, cuinant el nostre menjar als restaurants de barri, cosint les nostres robes o recollint les verdures i les fruites. Ho podria ser, fins i tot, "l'esposa" estrangera d'un company de feina o bé la dona que es veu forçada a exercir la prostitució en un barri tranquil (el 80% de les dones que emigren a Espanya per tal d'exercir-hi la prostitució no l'havien practicat abans). El fenomen, però, no només involucra a les víctimes sinó a una llarga cadena de persones i empreses associades al mercat del sexe (propietaris de locals, agències de turisme, proxenetes, personal de suport, etcètera) que, sovint, són les que es queden amb la major part dels rendiments.

Els drets inalienables de la persona humana no són tan blasmats com quan la pròpia persona es veu reduïda a una mercaderia de consum per al plaer d'uns pocs. El comerç d'esclaus "cosifica" al màxim a l'ésser humà. Així és que, les dones brasileres són preferides a Espanya, Itàlia o Suïssa, en tant que els alemanys prefereixen, per exemple, les veneçolanes. La dona es transforma en un article idèntic a una marca de cervesa que pot ser escollida d'acord al gust del client. Només a Espanya, hi podrien haver més de 20.000 dones brasileres exercint la prostitució forçada i 10.000 de les quals només a la ciutat de Bilbao.

Per diversos motius, moltes dones es veuen obligades a recórrer a la prostitució com a mitjà de supervivència o font d'obtenció de recursos. Algunes ho fan pel seu compte, però moltes altres cauen en les xarxes que recluten, transporten i venen dones i nens. Donat que els traficants poden revendre els *deutes* de les dones a uns altres traficants o empleadors, les seves víctimes poden quedar atrapades en un cicle infernal de servitud perpètua per uns deutes imposats. El testimoni d'un proxeneta europeu ve a il·lustrar-ho d'una forma tan clara com dramàtica: «*La dona produeix més guanys que la droga o les armes. Aquests articles només es poden vendre un cop, en tant que la dona es revèn fins que es mor de SIDA, s'enfolleix o es suïcida*».

Conclusió

Sostenia, a l'inici d'aquesta intervenció, que una tragèdia de l'abast del *Tràfic d'Éssers Humans* ens reclama, amb extrema urgència, una acció prèvia i indispensable: comprendre'n les causes de fons. Per a això, deia, ens cal encaixar, successivament, aquesta realitat criminal contemporània en cinc contextos significatius: les migracions massives, el Crim Organitzat Global, la mediatització criminal de l'Estat, la preeminència de l'economia i l'entronització social del desig.

Després d'aquesta anàlisi temptativa, el *Tràfic d'Éssers Humans*, se'ns apareix com a un fenomen complex, que no pot ser reduït fàcilment a la seva dimensió criminal, i que apareix imbricat (potser indèstrialment) amb els grans processos polítics, econòmics i socials que caracteritzen el món contemporani. Breument, a manera de conclusió, aquests són els cinc trets principals que hem pogut identificar:

1. La pobresa, la manca d'oportunitats de treball, els conflictes civils, la repressió política i la discriminació per motius racials o bé de gènere són algunes de les causes de fons que alimenten el fenomen de les *migracions massives* i, alhora, contribueixen a crear un ambient propici a l'explotació de les persones vulnerables per part dels *Traficants d'Éssers Humans*.

2. El *Tràfic d'Éssers Humans* està associat directament, i com a activitat preponderant, a l'explotació de la prostitució. Aquest sector, conjuntament amb el tràfic de drogues i el comerç d'armes, constitueix un dels grans pilars del *Crim Organitzat Global*.

3. Resulta decisiva la capacitat, de les xarxes flexibles del crim, per mediatitzar les institucions i la política de l'Estat. Molts governs es neguen a acceptar la gravetat del problema que suposa el *Tràfic d'Éssers Humans*, i no estan disposats a fer-li front amb prou energia, degut al seu alt nivell de *corrupció*. Garantida la impunitat, res pot impedir l'augment vertiginós d'aquesta activitat criminal.

4. Enmig d'una economia mundial que es troba en procés de desacceleració, hi ha un sector que marxa en la direcció contrària: el *Tràfic d'Éssers Humans*. Els beneficis ingents d'aquesta activitat criminal són blanquejats en el sistema financer mundial i, en particular, en el negoci immobiliari. No es tracta, doncs, d'un efecte col·lateral de l'expansió mundial del *capitalisme de consum*, sinó d'una de les seves manifestacions extremes.

5. Tal i com ocorre en el conjunt de l'economia capitalista, en el mercat del sexe la demanda determina l'oferta. Contràriament a totes les prediccions negatives, basades en la nova llibertat sexual, la *demanda de prostitució*, i per extensió de *Tràfic d'Éssers Humans*, no para de créixer.

Doncs bé, un cop diferenciats els elements que componen el fenomen del *Tràfic d'Éssers Humans*, podem abordar el propòsit últim del procés: desplegar una visió ample i profunda, omnicomprendiva, que es reveli capaç d'integrar la totalitat de les explicacions parcials. Només així ens adonarem, amb totes les seves conseqüències, que ens trobem davant una qüestió que no admet visions simplistes ni, menys encara, maniquees. Perquè si bé és cert que, el *Tràfic d'Éssers Humans*, té uns orígens remots, moltes de les seves característiques principals resulten estrictament contemporànies. En particular, no és possible eludir la vinculació estreta entre l'augment de les migracions massives i el *Tràfic d'Éssers Humans*. Com tampoc tindria sentit examinar el *Tràfic d'Éssers Humans* al marge de l'expansió metastàsica del Crim Organitzat Global. Encara menys, ens duria enlloc ignorar les condicions bàsiques que faciliten, quan no impulsen, el desplegament tant de les migracions massives, com del *Tràfic d'Éssers Humans* i del Crim Organitzat Global: és a dir, la corrupció de la política i la criminalització de l'economia. Sobretot, però, de res ens hauria servit l'esforç de comprensió si, en darrera instància, no centrèssim l'atenció indagatòria –més, fins i tot,

que no pas en l'oferta- en la demanda que alimenta aquesta lucrativa i ascendent indústria global. Perquè, finalment, per més que ens esforcem en buscar les causes de fons el més lluny possible (ja sigui en les estructures polítiques i econòmiques, en països llunyans o en la maldat pròpia dels *dolents*), la demanda d'esclaus, com també la de droga, no es genera mai fora de l'específica realitat social que en resulta de les nostres interaccions humanes; centrades com ho estan aquestes -ara més que mai en les societats de l'opulència- en la satisfacció compulsiva dels desitjos que assetgen l'individu egocèntric.

Bibliografia

- ALBRECHT, H-J. "La delincuencia organizada transnacional y los instrumentos internacionales de control", pp. 87-105. A: *Revista Catalana de Seguretat pública*. Escola de Policia de Catalunya, nº 8, juny 2001. ISSN 1138-4921
- BAUMAN, Z. *Globalització. Les conseqüències humanes*. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona 2001. ISBN 84-8429-176-3
- "Los usos de la pobreza", pp. 133-141. A: *La sociedad individualizada*. Cátedra, Madrid 2001. ISBN 84-376-1936-X
- BRODEUR, J-P. "Le crime organisé", pp. 242-251. A: MUCCHIELLI, L. i ROBERT, P. *Crime et sécurité. _état des savoirs*. Éditions La découverte, Paris 2002. ISBN 2-7071-3620-4
- CASTELLS, M. *La era de la informació: economía, sociedad y cultura*. Volumen III: Fin de milenio. Alianza Editorial, Madrid 1998. ISBN 97-884-2064-456-1
- CONSELL D'EUROPA. *Informe sobre Esclavitud Domèstica, presentat a la Comissió d'Igualtat d'Oportunitats per a Dones i Homes*, pel relator John Connor (Doc. 9102, 17 maig 2001). Disponible a: <http://stars.coe.fr/doc/doc01/EDOC9102.htm>
- CURBET, J. "La desmitificació de la policia". A: INSTITUT INTERNACIONAL DE GOVERNABILITAT. *Seguretat sostenible*. Nº 2 (Desembre 2001) i "L'economia política de la inseguretat". *Seguretat sostenible*. Nº 5 (Agost 2002). Disponibles a: <http://www.iigov.org/seguridad>
- *Una seguridad ilusoria*. Institut de Ciències Polítiques i Socials (Universitat Autònoma de Barcelona), Barcelona 2003. ISSN 1133-8962
- "El crim organitzat. L'ombra de la globalització", pp. 135-154. A: INSTITUT D'ESTUDIS DE LA SEGURETAT. *Riscos i amenaces a Catalunya i el món. Informe 2003 de l'Observatori del Risc*. Barcelona 2003. ISBN 84-607-8973-X
- "La producción de inseguridad en la sociedad global", pp. 221-238. A: BINETTI, CARLO y CARRILLO, FERNANDO (Ed.). *¿Democracia con desigualdad Una mirada de Europa hacia América Latina*. Banco Interamericano de Desarrollo y Comisión Europea, Bogotá 2004. ISBN 1931003750
- DEPARTMENT OF STATE, UNITED STATES OF AMERICA. *Victims of trafficking and Violence Protection Act 2000 - Trafficking in Persons Report*. Washington, 2002. (El primer informe es va fer públic l'any 2001 i cada any se'n fa una actualització que ofereix un balanç de l'estat del Tràfic d'Éssers Humans al món). Disponible a: <http://www.state.gov/documents/organization/10492.pdf>

- *Trafficking Victims Protection Reauthorization Act of 2003* (H.R.2620). Disponible a: <http://www.state.gov/documents/organization/28225.pdf>

- *Trafficking in Persons Report 2004*. Disponible a: <http://www.state.gov/g/tip/rls/tiprpt/2004>

JORDAN, A. "Tráfico de seres humanos: la esclavitud que nos rodea". *Temas Mundiales: La contención del Crimen Transnacional*, Agost 2001. Disponible a: <http://www.usinfo.state.gov/journals/jourspa.htm>

MAILLARD, J. *Atlas Akal de la Criminalidad financiera. Del narcotráfico al blanqueo de capitales*. Ediciones Akal, Madrid 2002. ISBN 84-460-1178-6

MAROTTA, E. "La perspectiva de la Unió Europea davant els nous reptes que planteja el crim organitzat", pp. 11-19. A: *Revista Catalana de Seguretat pública*. Escola de Policia de Catalunya, nº 3, desembre 1998. ISSN 1138-4921

NACIONES UNIDAS. *Protocol per Prevenir, Eliminar i Castigar el Tràfic de Persones, especialment de Dones i Nens*, que complementa la Convenció de NN.UU. contra el Crim Organitzat Transnacional (Palermo, 2000). Disponible a: http://www.odccp.org/crime_cicp_convention.html#final (La Convenció contra el Crim Organitzat i la llista de països signataris també es troben en aquest lloc web). Les Notes Interpretatives del Protocol (Treballs Preparatoris A/55/383/Add.1 Addendum), que són crucialment importants, es troben a: http://www.odccp.org/crime_cicp_convention_documents.html Es recomana veure, particularment, l'explicació de la definició de Tràfic d'Éssers Humans.

- *Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking. Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights to the Economic and Social Council* (E/2002/68/Add. 1 20-05-2002). Disponible a: <http://ods-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/401/68/PDF/N0240168.pdf?OpenElement>

OSBORNE, R. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Edicions Bellaterra, Barcelona 2004. ISBN 84-7290-250-1

PARLAMENT EUROPEU. *Conferència Europea sobre la Prevenció i Lluita del Tràfic d'Éssers Humans. Un repte global per al segle XXI* (2002). Disponible a: <http://www.belgium.iom.int/STOPConference/>

- Declaració de Brussel·les per a la Prevenció i la Lluita contra el Tràfic d'Éssers Humans. Disponible a: <http://www.belgium.iom.int/STOPConference/Conference%20Papers/brudeclaratioun.pdf>

ROTH, J. *Mafias de Estado. Como cooperan los Estados de Occidente con la Mafia del Narcotráfico*. Salvat Editores, Barcelona 2001. ISBN 84-345-0634-3

STERLING, C. *El mundo en poder de las mafias: la nueva red mundial del crimen organizado*. Ediciones Flor de Viento, Barcelona 1996. ISBN 84-89644-04-7

TAMAYO, E. *Esclavitud y tráfico de seres humanos*. Disponible a: http://alainet.org/active/show_text.php3?key=1283

VIDAL-BENEYTO, J. *Prostitución y trata de blancas*. El País, 3 febrero 2003. Disponible a:
<http://www.elpaís.es>